

Εἴτε δὲ ὕλην, εἴτε σῶμα, εἴτε σῶμα, εἴτε οὐσίαν φῆς, ἴσθι καὶ ταύτας αὐτάς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ.

“Seu vero materiam, seu corpus, seu essentiam dixeris, scito, et has ipsas effectus esse Dei”. Quem locum, ad hanc rem probandam, attulit olim Iamblichus, Platoniorum maximus, ut ex eo citat Proclus. Nostræ vero rationes, id ita confirmant. Materia hæc prima, vel nihil prorsus est, vel est ens, vel medium quid, inter ens, et nihilum; ut Aristoteles videtur voluisse, quando eam, non ens per accidens appellat. Si materia est nihilum, nihilum autem est non ens, a Deo est producta. In eo enim erant omnia, entia, et omnia non entia; Entia manifestavit, non entia, ut ait Hermes, in se retinuit, reliqua omnia præter hanc materiam, quam extra ipsum ponunt. Si ea, ens est, itidem est a Deo producta; omnia enim entia ipse, uti latissime est demonstratum, de se produxit. Si vero inter ens, et nihilum est, ex utrisque compositum, qua entis habet partem, cum entibus est producta. Præter hæc. Si materiam Deus non produxisset; vel quia impotens, vel quia nescius id ei accidit, vel quia noluit. At cur noluit, si bonum est? Et cur nescius, et impotens, si est perfectissimus? Et ad hæc, productor omnium, non erat dicendus. At hoc contra demonstrata est. Addimus, si materia prope nihil est, quo modo suis viribus substat, ita ut Deo sit coæva, quando corpora etiam præstantissima, et quæ divina Aristoteles nuncupavit, cæli, sui natura, et per se, stare, ut est ostensum nequeunt: multo minus per se stabit, id quod fere nihil est. Materia ergo, si talis ulla in universitate est, qualem Peripatus circumscriptit: per se non fuit Deo coæva, et creata est. Nos vero materiam, ex qua corpora omnia mundum constituentia constare dicimus, et corpus esse affirmamus, et qualificatum, et formatum, etiamsi forte non figuratum, et a Deo creatum, pro certo habemus. Idque suo loco demonstrabimus. Nunc reliqua creationis prosequamur. Quæ res ergo fuit in causa, ut hæc tot, ac tanta, et tam varia entia, extra se Deus proferet? Eaque ex nihilo, ex nulla materia crearet? Una eius bonitas. Una Patris bonitas. Quia enim bonus est Pater est; quia vero Pater, etiam principium. Quia vero principium, etiam causa rerum est. Et quia rerum causa est, Deus est. Et quia rerum omnium causa est, omnipotens est. Hæc enim duo nomina, inquit Hermes, soli ipsi competunt. Bonum, et Deus. Et quamvis ab omnibus utrumque dicatur nomen, non tamen ab omnibus, inquit, intelligitur, quid sit Bonum esse. Neque quid sit Deum esse. Quid ergo est, Bonum esse, respondet idem scitissime. Quia Dei natura est esse bonum.

Μία φύσις τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθόν.

“At bonum quid nam est?”

Ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἅπαντα ἐστὶ διδούς, καὶ μηδὲν λαμβάνων. ὁ οὖν θεὸς πάντα δίδωσι, καὶ οὐδὲν λαμβάνει.

“Bonum enim omnia dat, et nihil accipit. Deus igitur omnia dat, et nihil accipit.”

Et alibi.

Πᾶν γὰρ χωρηγοῦν, ἀγαθόν.

“Omne largiens, bonum.”

Et quid nam largitur? Ut sint, omnia facere.

Τὸ γὰρ ἀγαθόν, ἐστὶ τὸ ποιητικόν.

“Bonum enim est, esse factorem.”

Τὸ γὰρ ἀγαθόν, ἢ πᾶσα δύναμις τοῦ ποιεῖν τὰ πάντα.

“Bonum enim est, tota potentia faciendi omnia.”

Οὐδ'ὁ θεὸς δύναται ζῆν, μὴ ποιῶν τὸ ἀγαθόν.

“Neque Deus potest vivere, non faciens bonum.”

Ideoque vere dicit, Deum coactum fuisse omnia facere.

Πάντως μέντοι ἀναγκαζόμενος, ὑπὸ ἀγαθοῦ θελήματος.

“Omnino necessitate coactus, a bona voluntate.”

At quæ causa finalis, voluntatem hanc suam movit? Profecto, ut cognosceretur, et manifestus fieret.